

V tejto
rodine
kopte hlbšie

NAJLEPŠIA TÍNEĎŽERSKÁ KNIHA ROKA 2020

A. S. KING

COO
BOO

V tejto rodine kopte hlbšie

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.cooboo.sk
www.albatrosmedia.sk

A. S. King

V tejto rodine kopte hlbšie – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

V tejto
rodine
kopte hlbšie

A. S. KING

Z angličtiny preložila Ivana Cingelová

COO
BOO

A. S. King: Dig.
Copyright © 2019 by A.S. King
Translation © Ivana Cingelová, 2021
Slovak edition © Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2021

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-2236-0
ISBN e-knihy 978-80-566-2263-6 (1. zverejnenie, 2021) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-566-2264-3 (1. zverejnenie, 2021) (mobi)
ISBN e-knihy 978-80-566-2262-9 (1. zverejnenie, 2021) (ePDF)

Pre Pam, ktorá povedala: „Toto sú tvoji ľudia.“

„Človek, ktorý sa hrdí svojimi predkami, je ako zemiak:
to najlepšie je skryté pod zemou.“

španielske príslovie

„Keby nebolo zemiakov, európske mocnosti by sa nikdy
nepriklonili k severu.“

Michael Pollan

„Prosím svojich milovaných, aby otvorili oči a milovali viac.“

Kate Tempest

PRVÁ ČASŤ: ÚVOD

HRAJÚ (V TOMTO PORADÍ)

Marla a Gottfried

Dva mŕtve drozdy

Jake a Bill: bratia Marksovci

Had

Veľkonočná večera u Marly a Gottfrieda

1. apríl 2018

Marla Hemmingsová skrýva v kvetinovom záhone pred domom neónovo sfarbené plastové veľkonočné vajíčka. Gottfried, meter a pol od nej, seká lopatkou listy poľného cesnaku. Na chvíľu prestane a zahľadí sa na dva drozdy, ktoré štebotajú na konári.

„Neschovala som ich príliš dobre?“ spýta sa Marla.

Gottfried sa vráti k cesnaku. „Nájdu ich.“

„To som sa nepýtala.“

„Vždy ich nájdu.“

Gottfried znova pozrie na drozdy. V myšlienkach sa vráti k dňu krátko potom, ako sa naučil šoférovať. *Nemohol som mať viac než sedemnášť.* Povedal to nahlas? Marla naňho pozrie, akoby to počula. Pomyslí si to znova. Sedemnášť. Šoféroval Dodge Matador s takými tými ozdobnými plutvami, do ktorého sa zmestila celá rodina, keď sa vybrali na výlet na pláž alebo vycestovali na jeho bežecké preteky. V ten deň bolo teplo tak ako dnes. Blížila sa Veľká noc. Na ceste tancovali dva drozdy. Aspoň on mal pocit, že tancujú. Potom mu napadlo, či sa nebijú. Potom pochopil, čo robia. V sedemnášťich už chápete, čo drozdy na jar robia.

„Idem tamto nabok,“ oznámi Marla. Napraví si záhradnícku zásteru, zdvihne košík s lesklými plastovými vajíčkami a zahľadí sa na Gottfrieda, ktorý sleduje drozdy. „Mal by si sa pustiť do tej šunky.“

„Šunka,“ povie Gottfried. „Dobre.“

Marla pokrúti hlavou. Občas premýšľa, či jej manžel neprichádza o rozum. Nikdy nemal na starosti nič iné, len chodiť do práce a kosiť

trávník. Ona vychovala päť detí a odviedla všetku prácu s tým spojenú a *rozhodne* neprichádza o rozum.

Auto šlo prirýchlo. Drozdy vyskakovali, pristávali pred ďalším kolom, znova vzlietali. Keď bol Gottfried tak blízko, že vedel, že ich zrazí, nemohol už spomaliť. No päťdesiat kilometrov za hodinu je na takého drozda viac než dosť. Cestou domov zašiel do autoumyvárne až na opačnom konci mesta. Počas umývacieho cyklu plakal.

Gottfried nikdy neveril na vzkriesenie. Lezie mu na nervy, ako Marla trvá na dokonalom hľadaní veľkonočných vajícok, odkedy boli ich deti malé. Odkedy majú vnúčatá, je to takmer na nevydržanie, predovšetkým teraz, keď sú to už takmer dospelí tínedžeri. Keď sa ho pýta podobné otázky – neschovala ich *priliš dobre?* –, premýšľa, či Marla neprichádza o rozum.

Marla dodá: „A nezabudni očistiť zemiaky!“

Gottfried hodí trs listov cesnaku do lesa, čo rastie okolo domu.

Ide dnu a umyje si ruky.

Dá piecť šunku.

Vysype do umývadla dvojkilové vrece zemiakov a vytiahne zo zásuvky škrabku. Keď centimeter po centimetri oškrabáva šupku, myslí na drozdy a plače.

Jake a Bill už môžu vytiahnuť hada

1. apríl 2018

Jake Marks a jeho starší brat Bill kráčajú po parkovisku strednej školy. Bill má so sebou svojho hada – omotaného okolo krku a schovaného pod kabátom. Jake sa tvári, akoby blicoval, aj keď je nedeľa a sviatok. Pokojne by mohol byť aj školský deň. Serie na to. Jake serie na všetko. Nieкто raz navrhol, že miestnosť, kam vás pošlú, keď vás vylúčia z vyučovania, by mali premenovať na Sráreň Jakea Marksa.

Jake sa len necháva unášať vlnami, ktoré za sebou zanecháva Bill. Je medzi nimi šesťročný rozdiel a správajú sa ako dvojčatá, čo je smutné, keď sa nad tým zamyslíte. Buď je Bill naozaj nevypelý, alebo Jake dospel príliš rýchlo. Od desiatich fajčí. Keď mal dvanásť, prvý raz nabúral auto.

1.1: NA SCĚNU PRICHÁDZAJÚ ODHŘŇAČ A ČUDÁČKA

HRAJÚ (V TOMTO PORADÍ)

Odhřňač

Pán _____son

Odhřňačova mama

Sused Mike

Pani učitelka z druhej triedy

Penny a Doug alebo Dirk alebo Don

Prebleskujúca Čudáčka

Trápne školské chudery Kelly a Mika

Čudáčkini rodičia

Odhřňačov odhřňač

Bill s tetovaním na krku

Hovoriaca hlina

Odhřnač: Snehová búrka a pán _____son

84 dní pred veľkonočnou večerou u Marly a Gottfrieda
5.33

Zvoní mi telefón a nedáva to zmysel, pretože som v oceáne. Je tma – bliži sa búrka, zastiera nebo a ja sa snažím dôjsť k pobrežiu ešte pred ňou. Oceán nie je desivý, aj napriek tomu, že vlny majú šesť metrov a stále stúpajú. Ale ja a oceán sme jedno. Keď sa za mnou zdvihne vlna, obzriem sa a pokojne ponorím hlavu pod hladinu, až kým vlna neprejde. Potom pokračujem k pobrežiu, až kým nepríde ďalšia vlna a nespravím to isté.

Na pobreží sú ľudia, ale nespoznávam ich. Zdá sa, že sa o mňa boja, ale ja som v poriadku.

Ten telefón som zdvihol. Ozval sa muž a nebol to môj otec.

Nikdy to nie je môj otec.

„Haló?“ povedal.

„Prosím.“

„Je tam _____?“ To meno si nepamätám – ani som ho nepočul, keď ho povedal. Bolo 5.33, nedela ráno, stále som bol až po hrud' ponorený vo vode a kráčal som k pobrežiu. Počul moju odpoveď, chrpľavú, unavenú a zasnenú. Vedel, že si pomýlil číslo.

„Myslím, že ste si pomýlili číslo.“

„Tu _____son.“

„Pomýlili ste si číslo,“ zopakoval som.

„Prepáčte,“ povedal. Znel, akoby mieril do kostola. Mal hlas ako zbor. Tichý, chápavý, ľútostivý. Zavesil.

Predtým, než som znova zaspal, som si jeho meno pamätal. Stokrát som si ho zopakoval, aby som nezabudol. Ale keď som sa zobudil, nepamätal som si ho. Prešiel som si všetky mená. Stephenson, Richardson, Davidson, Hutchinson, Robinson, Johnson, Morrison, Nicholson, Jefferson. Ani jedno z toho nebol on.

No ten *son* aspoň vedel, kým je.

Pozriem sa, či som si to celé len nevymyslel. Mám ho však v zozname nedávnych hovorov. 5.33. Hovor z čísla 407-555-1790. Možno to bol člen pobrežnej stráže, ktorý mi volal, aby sa uistil, že som bezpečne vyšiel z oceána. Možno chcel niekto zobudiť kamoša, s ktorým chodí do kostola. Možno spolu pôjdu po omši na ryby. Možno vykradnú potraviny. Možno navštívia známeho v nemocnici. Možno pôjdu autom do divadla do New Yorku.

Neviem, ako tie premenné zastaviť.

Viem, že pán _____son nechcel k telefónu moju mamu. Nikto nechce k telefónu moju mamu. Nejde o to, že by ju ľudia nemali radi, len je ťažké zastihnúť ju. Dnes – v nedeľu – upratuje kuchyňu. Pristáhovali sme sa sem pred tromi dňami a nevie nájsť veľký hrniec na zemiaky. Čo je problém.

„Určite si do neho niečo nedal?“ spýta sa ma.

„Určite.“

„Nechápem, kam sa stratil,“ povie.

„Vonku v kôlni sú stále tri neotvorené škatule.“

Vzdychne si a zamračí sa. „V tých je len oblečenie. Žiadne hrnce. Všetky veci do kuchyne dávam do škatúl s vecami do kuchyne. Viem baliť.“

Pamätám si na sedemnást' sťahovaní a to mám šestnásť rokov. Vie baliť.

„Až tak veľa vecí predsa nemám,“ dodá.

„Aj tak sa tam pôjdem pozrieť. Pre istotu. Možno sme ho tam dali omylom.“

Usmeje sa a čajník na sporáku zapíska a ona vypne modrý plynový plameň a naleje vriacu vodu do misky s instantnou kašou a zvyškom si zaleje šálku čaju. To, ako mieša kašu. To, ako šnúrkou vyžmýka vrecko čaju – sebavedome. Moja mama pristupuje ku kaši a k čaju sebavedome a vie baliť.

Má problém s peniazmi. S platením nájmov. S efektívnou komunikáciou s nadriadenými, prenajímateľmi a dodávateľmi elektriny. Má problém vraviť pravdu.

Nepovie mi, kto je môj otec, ale viem, že to vie.

Idem do kôlne – vonku mierne sneží – a zistím, že škatule sú už otvorené. Je to spoločná kôlna pre všetkých nájomníkov v budove. Neviem, či škatule otvorila mama alebo niekto iný. Keď som sa sem včera vykradol na cigaretu, boli zavreté.

Teraz sú škatule pootvárané a predmety v nich pôsobia zraniteľne a ustráchané. Moje oblečenie na leto, ktoré mi v lete zrejme bude malé. Moje plavky. Moje žabky. Všetko sa chveje.

Siahnem do škatule popri jej okraji a prehmatám každú vrstvu. Hrnec na zemiaky nájdem v druhej, vytiahnem ho a položím ho na zem. Potom nájdem igelitku plnú kuchynských potrieb. Vložím ju do hrnca. Potom škatule zase poriadne pozatváram – jedno krídlo hore, jedno dole – a naskladám ich na seba do zadného rohu, čo najďalej od kosačky, aby naše veci nesmrдели ako tráva a benzín.

Zapálím si cigaretu. Myslím na svoje letné oblečenie. Nemyslím na Texas a Arizonu a Nebrasku, na posledné tri letá. Občas sa pokúšam vybaviť si mená kamošov z miest, kde sme žili, ale sú rovnako nedostupné ako meno pána _____sona. Pamätám si len samé detaily. Pamätám si meno našej školskej jašterice v tretej triede. Pollo – vyslovovalo sa to po španielsky, dve *l* ako *j*. Také hlúpe meno

pre jaštericu. *Pollo* znamená španielsky *kura* – ako mäso, nie zviera. Možno to bol vtíp. Možno jašterice chutia ako kura. Keby som si pamätal meno nášho učiteľa, napísal by som mu a spýtal sa ho, prečo nazval jaštericu *Kura*. Vždy nosil kravaty s plazími vzormi.

Z každého miesta si pamätám jedného najlepšieho kamaráta, ak som nejakého mal. Ostatní sa mi zlievajú. JoshSethJaiquanRayRay-BillSumo. Pred týmto bytom sme bývali v ešte menšom s tehlovými stenami a vedľa nás býval Barry, Texasan, ktorý ma naučil fajčiť. Na Barryho nikdy nezabudnem. Na toho chalana, ktorý vás naučil fajčiť, nikdy nezabudnete.

Podľa Barryho bolo divné, že spávam s mamou v jednej posteli, ale mali sme len jednu izbu s jednou posteľou, mne sa už nechcelo spávať na zemi a jej to neprekážalo a nerobili sme nič nemiestne, pretože nikdy nerobíme nič nemiestne. Len prežívame. Zemiaky a kukuričný chlieb. Zemiaky a bravčové kotlety. Zemiaky a kukurica. Zemiaky a pečené kura. Prečo by teda malo záležať na tom, kde snívame?

Podľa predpovede počasia sa blíži poriadna snehová búrka – napadne možno aj meter snehu. Vyjdem späť hore schodmi do bytu – dvojpodlažného, dvojizbového a s tenkými oknami – a dám hrniec na zemiaky mame a ona vyzerá, akoby som jej práve dal športiak s miliónom dolárov. Potom sa jej výraz zmení.

„Nemyslí si, že to z teba necítim,“ povie. „Odkiaľ na ne vôbec berieš peniaze?“

„Mal som so sebou svoj balíček,“ odvetím.

Pustí teplú vodu a začne hrniec umývať. „Obaja potrebujeme prácu,“ vyhlási. Ukáže na otvorené noviny na barovom pulte.

„Áno.“

„Zajtra ráno skočím do agentúry, či mi niečo nenájdu.“

„Zrejme sa tam dostaneš najskôr v utorok, možno až v stredu. Búrka.“

Nič nepovie, pretože obaja vieme, že práca je to posledné, po čom mama túži.

Otvorím noviny v časti s pracovnými ponukami. Vodiči nákladných vozidiel, továreň na baterky a nočná vo fabrike o pár ulíc ďalej. Mike, náš sused, ktorý mi včera požičal odhŕňač na sneh, povedal, že tam vyrábajú pasce na myši. Zažartoval som, že sa teda aspoň nemusíme hrať na mačku a myš, čo je fajn, pretože v našich predchádzajúcich dvoch bytoch žili myši, ktoré jedli moje tajné zásoby snackov. Keď sa zasmial, mal som pocit, že život tu môže byť v pohode.

Som vo veku, keď by som mal behať za dievčatami, robiť si domáce úlohy, tráviť piatkové a sobotné večery bľbnutím s ostatnými druhákmi v mekáči. Ale Mike mi sedí viac, aj keď je to tridsiatnik. Má slušnú prácu a harleya a v zime jazdí na malom pikape. Myslím, že je šťastný, aj keď žije s matkou. Ja som šťastný a tiež žijem s matkou.

„Daj mi vedieť, ak uvidíš niečo na polovičný úväzok,“ požiadam ju. „Všetky ponuky tu sú na plný.“

„Dobre,“ odvetí mama. Dočistila zemiaky. „Musím skočiť do obchodu. Postrážiš ich? Nech nevykypia.“

„Jasné.“

Myslí si, že neviem, že bude preč viac ako hodinu. Myslí si, že neviem, že kradne bravčové karé a kuracie prsia. Myslí si, že neviem, že ide do obchodu pred búrkou, pretože bude plný ľudí kupujúcich mlieko a toaletný papier, takže si jej vyduté vrecká nikto nevšimne. Myslí si, že neviem, že flirtuje s Mikeom od vedľa, aj keď sme tu len tri dni. Myslí si, že neviem o telefonátoch od nášho prechádzajúceho prenajímateľa, ktorý sa s ňou chcel súdiť. Myslí si, že neviem, že je v banke na čiernej listine. Myslí si, že neviem, že nám necháva zapájať elektriku na cudzie mená – že kradne vrecia s odpadkami a prehrabáva sa nimi, či nenájde niečo užitočné. Myslí si, že neviem,

že mi vždy v sobotu večer ukradne jednu cigaretu a vyfajčí ju na prednej verande.

Neviem tie premenné zastaviť.

Ona ich nevie zastaviť.

Každý večer jeme zemiaky.

Odhřňač: Niečo nedoriešené

Keď sneh padá, padá rýchlo. V svetle lúčov padá šikmo a občas sa vzoprie gravitácii a vyletí rovno hore. Sledujem ho z obývačkového okna. Takýto veľký byt sme naposledy mali v Arizone. Mama vraví, že je to preto, že mala k dispozícii viac peňazí, ale Mike odvedľa vraví, že je to preto, lebo cez strechu zateká.

Mama pozrie na telefón. „Zrušili vám zajtra školu.“

Prikývnem. „Koľko vravia, že napadne?“

„Ďalších tridsať alebo päťdesiat centimetrov.“

„Možno sme mali ísť do Kalifornie.“

„Musím tu niečo vyriešiť,“ povie mama. Hľadá von oknom a nevyzerá ako zvyčajne, keď niečo rieši.

„Čo?“

„Len niečo nedoriešené.“

Premenné, ako vždy. Prvou je môj otec, ako vždy. Nemôžem ho ani spomenúť, ako vždy. Mama to ďalej nerozvíja, ako vždy. Takže tam len sedím a sledujem sneh. Po hodine ma to prestane baviť.

„Idem odhrabať auto,“ oznámim. „Nech toho zajtra nemám veľa.“

„Ostaň dnu,“ požiada mama. „Mike ti ráno pomôže.“

Mike. Uhm. Jasný.

Aj tak idem von. Keď zastanem na verande, okolitý sneh je panský čistý. Akoby som pristál na mesiaci. Ticho. Tlmené zvuky. Chlad. S odhřňačom od Mikea začnem na tom najlogickejšom mieste – kde stojím. Odhrniem cestičku ku chodníku. Sneží tak husto, že si musím každých päť minút oprášiť plecia.

Keď sa dostanem ku chodníku, nedokážem prestať. Odhrniem sneh pred našim domom a potom pred Mikeovým a potom pred

domom starej babky vedľa Mikea. Vrael, že zvyčajne odhŕňa sneh aj u nej, takže si pripadám užitočne.

Po ceste prejde odhŕňač. Odsunie sneh zo stredu cesty k zaparkovaným autám. Záveje sú už také vysoké, že autá pripomínajú mesačné vesmírne moduly. Pozriem do svetla pouličnej lampy a sneh stále padá rýchlo.

„Čau!“

Je to Mike. Zamávam. Keď dorazí ku mne, koziu briadku má poprášenu snehom.

„Tvoja mama vravela, že si šiel von. Mal si ma počkať, chlape. Môžeme to spraviť ráno. V garáži mám bratovu starú frézu.“

„Vrael si, že je nahovno,“ namietam.

„Je. Ale je to lepšie ako odhŕňať ručne,“ podotkne. „Pod' dnu, dáme si pivo alebo tak.“

„Mám šestnásť.“

„To je jedno. Pod'. Zakúril som v kachliach.“

Mike má kozubové kachle. A bratovu starú snehovú frézu a pôsobivú zbierku odhŕňačov a najväčšiu plochú televíziu, akú som kedy videl. Celú bejzbalovú sezónu si nahráva zápasy a potom ich cez zimu pozerá. Vraví, že mu je pri nich teplejšie.

Myslím, že kvôli tomuto mi je Mike sympatický.

Nevyzerá ako ten typ chlapa, čo kradne v obchode alebo sa hrabe v cudzích odpadkoch a hľadá čísla sociálneho poistenia. Len bejzbal a pivo. A matka na poschodí, ktorú som nikdy nevidel.

Zastanem na zadnej verande – so zasneženými schodmi, ktoré vedú k zadným dverám – a vytiahnem balíček cameliek. Jednu mu ponúknem a on ju prijme.

„Posuň sa sem,“ povie. „Tu nás tvoja mama neuvidí.“

Fajčíme a vyfukujeme veľké oblaky dymu. Na fajčení v snehovej búrke je niečo výnimočné. Je to iné ako fajčenie v Texase. Ťažko sa to vysvetľuje.

„Už ste sa zabývali?“ spýta sa.

„Hej.“ Pokrčím plecami. Nie som si istý, či sme sa vôbec niekde niekedy zabývali.

„Tvoja mama vraví, že si fajn decko.“

„Keď myslí,“ prehodím.

„Prepáč. Už vlastne nie si decko,“ skonštatuje.

„Neviem. Ťažko povedať.“ Chvíľu premýšľam a potom dodám: „Niečo také sa nedá len tak definovať, nemyslíš?“

„Pravda,“ uzná Mike.

Keď vojdeme dnu, Mike stlačí tlačidlo na ovládači a pauznutý páľkar na obrazovke sa znova pohne. Mike zvolá: „Sleduj toto!“ a chlapík odpáli až za ihrisko. Bejzbal veľmi nesledujem, ale je to pôsobivé. Loptička preletí cez celý štadión. Preletí cez park.

Sadnem si ku kachliam a ohrejem si ruky. Mike zamieri ku chladničke a prinesie pre každého z nás plechovku piva, ale ja poviem: „Nie, dík, kámo.“

Prikývne a sadne si a ja vstanem a zanesiem pivo späť do chladničky. Prezriem si jeho kuchynské spotrebiče. Mike má mixér, toaster, kávovar, domácu pekáreň, sušičku na ovocie, kuchynského robota, odšťavovač a pestovateľskú tácku, ktorá pripomína klietku, v ktorej žila jašterica Pollo.

Na chlapíka, ktorý žije s matkou, ktorá nikdy nezíde dole, má Mike veľa kuchynských spotrebičov.

A napriek tomu sú v chladničke len pivo a ochucovadlá.

Chcem sa ho spýtať, čo jedáva, ale pripadá mi to hlúpe. Vrátim sa späť a sadnem si na jeho gauč a sledujem od kachlí bejzbal. Poviem: „Mal si pravdu. Je mi pri bejzbale teplejšie.“

Ukáže si ukazovákom na hlavu. „Všetko je to tu, chlape. Ovládni mozog a zvyšok je hračka.“